

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Tertius In Libros De Coelo; De Generatione Et Corruptione;
De Anima; Et Metaphysicam Aristotelis

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

VIII. An sensorium lædatur à vehementi sensibili?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95375)

medium non bene sit proportionatum, propter quod baculus non fractus apparet in aqua fractus, in vitro trigono omnia variegata, &c. Item si organum non sit bene dispositum per qualitates illi debitas, defectu cuius infirmi malè iudicant de sapo-ribus, &c.

LXXXI. Probatur 1^a Pars, quia sensus externus repræsentat suum objectum in particulari, prout species nata est illud sensui applicare; sed nata est illud sensui applicare prout à parte rei, ergo illud repræsentat sensus externus prout est à parte rei, ac per consequens per se circa illud falli non potest.

LXXXII. 2^a Pars patet ex præmissis.

D V B I V M V I I.

An sensibile positum supra sensorium, sive sensum, sentiiri possit?

R E S O L U T I O.

LXXXIII. **D**ico contra Scotum quæst. 4. de Anima, Conimbricenses, Cavelum, nostros Compluteneses, & alios peripatheticos ac Thomistas; sensibile positum supra quemvis sensum externum per se loquendo sentiiri potest.

LXXXIV. Probatur 1°, de visu contra P. Poncium; quia illis, qui dispersione flavæ bilis laborant, omnia apparent flava, eò quod medio colore flavo in retina existente, omnia intueantur; deinde convertentes faciem ad solem, in oculis, etiam clausis, aliquid luminis percipimus, ut experientia docet. 2° de tactu contra Compluteneses nostros, quia calidum & frigidum supra manum sentitur; dicere autem quod sensatio tactus non fiat in pelle, sed in carne, est longè petitum; quia si detrahatur pellis calidum aut frigidum immediatè sentietur à carne, imò illà non detractà, jam immediatè per poros pellis, sentietur à carne, aut quovis nervo organo tactus. 3° de odoratu & auditu contra Conimbricenses, quia fumus odoriferus intra nares ab olfactu odoratur, & sonus diffusus usque ad organum, ab auditu sentitur, ut experientia docet. 4° de gustu similiter experientia docet cibum supra linguam sentiiri: Ergo, &c.

LXXXV. Dixi per se loquendo, quia si sensibile sit opacum, & supra sensorium, opacitate sua impedit illuminationem objecti necessariò requisitam ad visionem, & de hoc sensibili intelligendus est Aristoteles, cum dicit *sensibile supra sensum positum non facere sensationem*: quod verò loquatur indefinitè, non obstat; quia cum de uno solo sensibili visus, videret posse esse dubium, non debuit, an definitè, an indefinitè loqueretur, attendere.

D V B I V M V I I I.

An sensorium ladataur à vehementi sensibili?

R E S O L U T I O.

LXXXVI. **D**ico contra Rubium, Ioannem à Sancto Thoma, Arriagam, Poncium & alios recentiores, sensorium interdum ladataur à vehementi sensibili ut sensibili.

LXXXVII. Probatur quia ex calligatione læditur oculus, & ex disgregatione nimia visus; oculi enim nimia luce ut luce calligant, & visus nimia albedine ut albedine disgregatur. 2° tactus à nimio calore ut calore, à vehementiori sono ut sono auditus, à nimio fœtore ut fœtore odoratus, à nimia amaritudine ut amaritudine gustus, interdum læditur, ergo & à vehementiori sensibili ut sensibili sensorium interdum ladataur: consequentia patet. Antecedens experientià probatur.

LXXXVIII. Confirmatur ex Philosopho, qui dicit hîc, *à vehementiori sensibili lædi sensum, sive sensorium*.

LXXXIX. Dices nimium sensibile lædere sensorium, non ut sensibile, sed quatenus producat aliquas qualitates nocivas distinctas à sua specie: ita Oviedus & Poncius; alii autem ut Arriaga, quatenus rapiendo potentiam ad internam operationem attrahit ad illam plures spiritus vitales. Sed

XC. Contra, licet per possibile, vel impossibile, sensibile vehementius, nullas alias qualitates præter suas species in sensorium emitteret, adhuc illud læderet; quia credibile non est, non calligatos oculos in summâ luce non productivâ aliarum qualitatum; visum non disgregandum intruendo summam albedinem, quæ verisimilius non est productiva aliarum qualitatum, quàm speciei: auditum ex vehementiori sono in vacuo editum non turbandum: tactum ex nimio calore non productivo alterius, quàm suæ speciei, non lædendum, &c. illa enim objecta in quantum non sunt redacta ad mediocritatem & temperiem proportionatam temperiei & activitati mediocri sensus, sunt læsiva & dolorifera: ex quibus ulterius patet ad Arriagam, quia, adhuc immotis illis spiritibus, illa contingerent.

XCI. Obijcies tamen, species non sunt contrariæ sensorio, sed perfectivæ; vel, ut loquitur P. Poncius, species non sentiuntur à sensui, nec tollunt aliquam qualitatem ex qualitatibus naturalibus illius; Sed si sensorium interdum læderetur à vehementiori sensibili ut sensibili læderetur ratione specierum, &c. ergo, &c.

XCII. Respondeo species vehementiores seu vehementioris sensibilis ut sensibilis esse contrarias debitas temperiei sensorii; ac proinde tollere aliquam qualitatem ex qualitatibus connaturalibus illius, quatenus scilicet nimis vehementes sunt, & improporionate secundum mediocritatem mediocri temperiei sensorii, ut experientia docet.

XCIII. Instabis ex P. Poncio, oculus cæci, non minùs offenditur à sole, quàm oculus videntis; sed non offenditur ratione sensationis; ergo nec oculus videntis sic offenditur.

XCIV. Respondeo concedendo totum, quia non dicimus oculum lædi à visione, sed à specie visibili; quæ cum recipiatur, tam in organo visuali cæci, quàm non cæci, utrumque lædit; hujus tamen magis, quàm illius; quia cum in cæco sint corruptæ qualitates ad videndum necessariæ, illas non corrumpit, sed tantum aliquas ex remanentibus: in non cæco verò illas corrumpit, vel saltem debilitat. Sed quid de vehementiori specie soni in aure surdit? verisimilius est illam, vel potius sonum, ut infra, pertingere ad organum particulare, cum illud non lædat, ut species visuales oculum cæci.

DISPV-